

HOLISTEN

Medlemsblad for Holistisk Forbund,

Nr 1/2019.

Spille på
lag med
naturen

Tre møter
om barns
trofrihet

Forbundets
nye, vakre
brosjyrer

Intervju
med Berit
S. Grevstad

Grønnere
økonomi i
fremtiden?

Redaktørens spalte

Kjære lesere

Holisten er avhengig av bidrag fra medlemmene for å bli variert og spennende. Vi er derfor glade for Tone Knudsens fem notiser i *Positivt nyhetsstoff*, og for kommentarartikkel om Greta Thunberg, skolepiken som har inspirert så mange barn og unge til å engasjere seg i klimadebatten.

Målfrid Aukland skriver om noe som angår henne personlig, også rent fysisk, nemlig elektromagnetisk stråling fra husvertens smartmåler. Elektromagnetisk stråling har flere kilder, og slik stråling har sannsynligvis negativ påvirkning på langt flere enn henne.

Vår organisasjonssekretær, Patrik Swanstrøm gir oss i sin artikkel smakebiter på hvordan

nye tenkemåter innen økonomifaget allerede har begynt å prege hvordan norsk næringsliv og statlige etater handler.

For øvrig har vi et intervju med naturmedisineren og filosofen Berit Strøm Grevstad, og vi trykker dessuten en artikkel hun skrev i 2011 som reaksjon på Human-Etisk Forbunds kampanje *Ingen liker å bli lurt*.

Holisten bringer dere selvfølgelig også omtale av de tre møtene om barns trosfrihet som Holistisk forbund arrangerte i Oslo sammen med to andre organisasjoner tidligere denne våren.

Jeg vil til slutt ønske alle en velgjørende sommer!

Stephan Koll

HOLISTEN

Medlemsblad for Holistisk Forbund

Redaktør: Stephan Koll

Layout: Patrik Swanstrøm og redaktøren

Redaksjonsmedlemmer: Bjørn Jansen og Tone Knudsen

Forsidebilde: Shutterstock
Det viser fantastiske Lovrafjorden i Rogaland

Redaksjonen forbeholder seg rett til å redigere og forkorte innsendte bidrag. Alle bidrag står for forfatterens regning og uttrykker ikke nødvendigvis HoFs offisielle standpunkter.

Bidrag, gjerne også bilder, mottas med takk til følgende adresser:

Maridalsvn. 229A

0467 Oslo

stkoll4@gmail.com

Tlf: 99105367

Holisten nr 1/2020 sendes ut i månedsskiftet januar/februar.

Innsendingsfrist er 27.oktober

HOLISTISK FORBUND

Besøksadresse: Møllergata 37,
0179 Oslo

E-post: sekretaer@holisme.no

Telefon: 22 17 31 00, 41 28 00 47

www.holistisk-forbund.no

Leder

Kari Bansal

Kjære HoF-medlemmer

Denne våren har vært litt spesiell for medlemssorganisasjonene i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL). Det har vært flere store terrorangrep mot trossamfunn verden over. Dette har vi markert ved å stå sammen på tvers av skiller i tro og livssyn.

STL arrangerte en spontan markering foran moskeen på Grønland etter terroren på New Zealand, der mange muslimer ble drept under fredagsbønn. Parolen i minnemarkeringen var Trygg-i-bønn, som henspeilte på at alle skal kunne føle seg trygge når de utøver sin tro og når de ber i sine gudshus.

Ikke mange dagene etter var det et nytt terrorangrep på Sri Lanka. Denne gangen var det kirkene og de kristne som ble rammet på den viktigste dagen i året, påskemorgen. De ble også drept da de var i sine gudshus for å be.

STL ønsket ennå en gang å vise sin sympati for ofrene og forakt for drapene. I samarbeid med Oslo katolske bispedømme arrangerte de en minnegudstjeneste i en katolsk kirke i Groruddalen. Det er vel ikke så ofte at holister går i kirken sammen med muslimer, buddhister, hinduer, sikher og humanetikere. Men denne fredagen var kirken fylt opp med folk fra alle tros- og livssynssamfunn representert i STL.

Det var sterkt å høre appellene som ble holdt fra de ulike samfunnene. En baptist- prest fortalte at den kirken som var hans kirke og menighet da han bodde på Sri Lanka var en av dem som ble bombet. Lederen for de srilankiske muslimene

uttrykte sin dype medfølelse med ofrene og tok sterkt avstand fra terroristenes handling. Han var tydelig berørt.

Formålsparagrafen til Holistisk Forbund starter med: «Holistisk Forbund er en livssynsorganisasjon som vil fremme og ivareta individers og gruppers rett og mulighet til å søke og utøve sitt eget livssyn.» I vår har dette vært vårt hovedfokus på flere måter. Vi bidro aktivt med å sette barns trosfrihet på agendaen med de tre seminarene vi hadde på Litteraturhuset i Oslo. Og vi bidro altså ved begge minnemarkeringene til STL.

Individers og gruppers rett til å utøve sitt eget livssyn er noe av det grunnleggende i menneskerettighetene, for barn så vel som for voksne. Derfor har Holistisk Forbund en viktig plass i vårt samfunn. Jeg vil være med på å styrke dette arbeidet.

Holistisk Forbund er ikke så godt kjent for folk. I den kommende styreperioden vil vi aktivt jobbe med å få ut mer informasjon om hva Holistisk Forbund er slik at vi kan vokse som organisasjon. Det vi står for deles av mange flere enn dem som i dag er medlemmer i forbundet. Med større medlemsmasse vil vi få bedre økonomi og kunne gjøre mye mer. Både for å fremme individers og gruppers rett til å utøve sitt eget livssyn, og for å nå de andre målsettingene vi har i forbundet.

Ønsker dere alle en god sommer!

Hilsen Kari Bansal , styreleder

Barns rett til å tenke selvstendig om religiøse spørsmål

Jostein Odland (nr 2 fra venstre), mangeårig og aktiv deltager i forbundet, deltok i paneldebatten 4. april. Her ble konsekvensene av at barn får krenket sin trosfrihet drøftet.

Holistisk Forbund avholdt denne våren, i samarbeid med to andre organisasjoner, tre vellykkede åpne møter på Litteraturhuset i Oslo. Tema var barns trosfrihet.

Små organisasjoner kan oppnå store resultater hvis de samarbeider! Jostein Odland, styremedlem og mangeårig konfirmasjonsleder i HoF, hadde lenge vært opptatt av barns rett til å tenke selvstendig og til ikke å bli pådyttet oppfatninger og idealer av religiøs art. Styreleder Kari Bansal tok ideen videre og innledet et samarbeid med to andre organisasjoner for å arrangere et åpent møte om temaet. Den ene var *Hjelpekilden*, som hjelper ungdom og voksne som opplever eller har

opplevd å vokse opp i strenge, religiøse miljøer. Den andre, *Født fri*, arbeider aktivt mot negativ sosial kontroll og generelt for individets behov for og rett til å bli respektert som den man er uansett tro, kulturell bakgrunn, kjønn og seksuell legning.

Holistisk Forbund var med på å arrangere ikke bare ett men tre møter om barns trosfrihet på Litteraturhuset i Oslo tidlig denne våren. Antall tilhørere var mellom 60 og 80 alle tre kvelder. Hver kveld bidro 5-6 innledere og i tillegg omtrent like mange som deltagere i paneldebatt. Holistisk Forbund annonserte møtene på facebook, noe som skapte blesst om både temaet og oss selv.

**SEMINAR
OM BARNES
TROSFRIHET**

Litteraturhuset
Wergelandsveien 29
0167 Oslo

HJ

**HOLISTISK
FORBUND**

HJELPEKILDEN

**HVEM
BESTEMMER
HVA BARN
SKAL TRO?**

11. april, 2019 // 17:00–20:00

**HVEM EIER
BARNETS
TRO OG
TANKER?**

28. mars, 2019 // 17:00–20:00

**KAN
TRO
KRENKE
BARN?**

04. april, 2019 // 17:00–20:00

Kari Bansal var HoFs representant i samarbeidskomiteen for møtene, og deltok også som innleder. Her fra det tredje møtet.

Det var naturlig å intervju styrelederen for å oppsummere noen av de viktigste dilemmaene og utfordringene som ble tatt opp de tre ettermiddagene på Litteraturhuset:

Du var vår representant i samarbeidskomiteen for de tre møtene. Har det vært mye arbeid?

Ja, mer enn jeg trodde på forhånd. Først måtte vi jo samsnakke om hvordan hvert av de tre møtene skulle legges opp, videre vi måtte finne samarbeidspartnere og ikke minst var det tidkrevende å finne innledere som kunne belyse temaet fra forskjellige vinkler. Det var viktig for oss i komiteen å ikke lage møter der vi viftet med den moralske pekefingeren og fortalte hva som er det eneste rette.

Er det noen religioner eller livssyn som respekterer barns rett til trosfrihet i mindre grad enn andre?

Det vi i komiteen konkluderte med var at krenkelser av denne retten foregår i alle typer av religion og livssyn. Men slike krenkelser foregår oftere i mer i lukkede og i karismatiske miljøer, og generelt i miljøer der man legger vekt på at medlemmene skal ha den rette tro. Og på den annen side: jo åpnere miljøet er, jo mer trosfrihet får barna. Man kunne kanskje anta at ikke-religiøse foreldre generelt er mer tolerante og har et åpnere sinn, men vi fikk også henvendelser fra personer som hadde vokst opp i ateisthjem. De hadde hatt en del tanker rundt egenopplevde, åndelige erfaringer, men erfarte at foreldrene ikke klarte å ta imot disse tankene, og istedet latterliggjorde dem.

På hvilke måter skjer krenkelsen i religiøse hjem og miljøer?

Ved indoktrinering av skremmende forestillinger og idealer som skaper skyld, og ved at det ikke er tillatt å stille spørsmål eller opponere mot de voksne. Et barn som vokser opp i en religiøs sekt der storsamfunnet ansees som fiender og at mennesker derfra må unngås, er skadelig. Da har jo barnet intet nettverk utenfor sekten, noe som gjør det vanskelig å bryte ut.

Tok dere opp spesielt følsomme temaer, som omskjæring?

Vi hadde omskjæring som tema på det tredje møtet, men erfarte at dette var et meget vanskelig spørsmål. Vi fikk ingen til å delta i paneldebatten...

Fra jødene?

Nei, det var ikke *noe* tros- eller livssyn som ønsket å sitte i panelet, så debatten måtte avlyses. Jeg har inntrykk av at det er noen personer i det jødiske miljøet som mener meget sterkt at hvis de ikke får lov til å fortsette med omskjæring så betyr det omtrent det samme som å forby jødedommen i Norge. Det mossaiske trossamfunn er ennå ikke modne nok til å ta diskusjonen om det finnes andre måter de kan praktisere sin tro på som ikke innebærer å skjære i små guttekropper.

Er essensen av det som ble formidlet på de tre møtene: barnet har rett til å tenke selv, men foreldrene har et veilederansvar?

Ja, og dette ble spesielt godt belyst på det siste møtet med representanter for flere tros- og livssynssamfunn som klarer å formidle egne verdier og tankegods til barna på en ikke-autoritær måte, men dessuten er åpne for barnets egne erfaringer og oppfatninger. Disse samfunnene har funnet måter å formidle sine egne trosoppfatninger overfor barna, samtidig som de møter barna som selvstendige, tenkende individer. Vi i komiteen merket tydelig at tros- og livssynssamfunn som føler seg truet av idealet om barns trosfrihet hadde mye vanskeligere for å stille med innledere og debattdeltagere enn de mer liberale samfunnene.

Vi bør spille på lag med naturen, for går vi imot den, går vi samtidig imot oss selv

Nedenstående tekst er en forkortet og noe redigert utgave av en artikkel skrevet til Human-Etisk Forbund av helseterapeut Berit Strøm Grevstad i 2011, som reaksjon på HEFs kampanje Ingen liker å bli lurt. Den informerer om en naturmedisiners arbeid og påpeker svakheter ved dagens (skole)medisinske vitenskap på en forbillig måte, og er derfor vel verdt å lese. Se for øvrig intervju med Berit et annet sted i bladet.

Jeg har vært medlem av Human-Etisk Forbund i en årrekke. Jeg er et forholdsvis rasjonelt vesen, har ingen religiøs tro, anser meg som etiker og forholder meg for øvrig til naturen og dens iboende kraft og lovmessighet.

Jeg har studert vitenskapsfilosofi, bevissthetsfilosofi og praktisk filosofi, har et storfag i etikk og et mellomfag i utviklingspsykologi, eksamen i grunnmedisin, flere typer naturmedisin og terapier, samt et utall eksamensfrie tilleggskurs innen biologisk medisin og naturlige behandlingsformer. Jeg har arbeidet med pasienter og klienter i 25 år.

Så godt som alle mine pasienter er fornuftige, ofte velutdannede kvinner og menn og/eller deres barn. Forbløffende mange sier de har gitt opp å få hjelp av leger, at legene bare skriver ut resepter, eller at de ikke tror på leger lenger. Ikke få har vært kronisk syke i årevis, gjerne medisinert med ett eller flere medikamenter, uten at det har gjort dem bedre; mange har tvert imot bare fått nye og flere plager, såkalte *bivirkninger*. Noen har av sin lege fått vite at de *feiler ingenting*, til tross for stadig tilbakevendende plager av frahemmende til alvorlig karakter.

Forsøke å løse pasienten gjennom en helbredelsesprosess

La det være klart: JEG ER IKKE OVERTROISK PÅ NOEN MÅTE! Men det er verken en nyhet eller en hemmelighet at biologien – livet – tilstreber homeostase. Den som tviler på det, har ikke

Berit Strøm Grevstad meldte seg ut av Human-Etisk Forbund da organisasjonen lanserte sin kampanje mot naturmedisin i 2011.

sett seg om i naturen. Jeg bestreber meg derfor rett og slett på å bistå, motivere og løse den enkelte pasients kropp, sinn, biokjemi, psyke, ånd og mentalitet – kort sagt hele mennesket – gjennom en helings- eller helbredelsesprosess.

Jeg benytter mange ulike terapiformer som jeg forsøker å tilpasse den enkelte pasients behov, blant annet soneterapi, kinesiologi, kognitive psykologiske teknikker, massasje, øreakupunktur, kraniosakralterapi, kostholdsveiledning, vitamin- og mineralterapi og ulike stressoppløsningsteknikker og pusteøvelser. I tillegg hjelper jeg mange med avvenning fra

Jeg ser det slik at hemmeligheten til helse ligger i den enkelte pasients kropp og sinn, hvor eventuelle ubalanser har oppstått, enten det er for mye av noe eller for lite av noe annet. Det gjelder å finne og tyde kodene. I dette arbeidet kreves fremfor alt et likeverdig tillitsforhold mellom terapeut og pasient. Det krever tid, tålmodighet, ydmykhet og ikke minst kunnskap hos terapeuten. All begynnelse er vanskelig. Og nesten all endring er krevende. Men ofte mulig.

Folk er forskjellige; noen tåler ikke gluten, andre mangler enzymer for å metabolisere melk, noen blir depressive av sukker. Noen dør av nøtter, mens andre må ha minst fem never om dagen for å føle seg vel. Noen legger på seg av frukt, andre får forstoppelse av kjøtt. Noen blir kvalme av fisk, andre får utslett av skaldyr, stadig flere sverger til og lever fett av fett og blir slankere av det, andre er slanke og lykkelige på vegetarmat. Den indre produksjon og sammensetning av hormoner, enzymer, peptider, transmitter-

Dagens medisinske forskning har vesentlige mangler

Naturmedisinsk forskning i fremgang

A top-down view of various fresh ingredients arranged on a wooden surface. The ingredients include a whole fish on a metal tray, several vegetables like carrots, tomatoes, bell peppers, leeks, and mushrooms, fruits like apples, strawberries, and an avocado, and other items like a jar of milk, a bowl of nuts, and a piece of cheese.

7

Generaldirektør for Verdens Helseorganisasjon WHO, Margaret Chan, understreket på WHOs generalforsamling i 2008 at medisinenes fremtid i hele verden må være moderne medisin (skolemedisin) ved akutte problemer og tradisjonell behandling (naturmedisin) ved kroniske lidelser. Til dette kreves en integrering av de to medisinske former i så vel nasjonalt som internasjonalt helsearbeid.

Offentlig registrert terapeut

Mitt yrke er ennå ikke godkjent av norske myndigheter som profesjon. Men i 1998 ble NNH – Norske Naturterapeuters Hovedorganisasjon (som jeg for øvrig var med å stifte noen år tidligere) – sammen med et utvalg andre yrkesorganisasjoner for naturterapeuter, godkjent av myndighetene for inntil videre å fungere som godkjennelsesorganer. I dag er vi cirka 650 terapeuter som oppfyller kravene til tittelen *offentlig registrert terapeut*.

NNH arrangerer årlig en tverrfaglig kongress hvor listen over foredragsholdere teller internasjonale størrelser innen biologisk-medisinsk forskning og praksis. Det arrangeres for øvrig lignende nasjonale og internasjonale kongresser over store deler av verden.

HEF driver moderne heksejakt

Det finnes bakere som ikke har rent mel i posen, leger som voldtar ungjenter, håndverkere som ikke betaler skatt og feiere som ikke feier egen pipe. Det finnes forskere som jukser og terapeuter som ikke burde være det. Alt dette forsøker myndighetene å gjøre noe med gjennom lover og retningslinjer. Vi forbyr ikke folk å få barn selv om det finnes dårlige foreldre. Men vi kan alle arbeide for en felles og sunn etikk, og for bedre helse i individ og samfunn, uansett tro og livssyn. HEF burde gå foran i slikt brobyggerarbeid, istedenfor å bruke penger og energi på en slags moderne heksejakt.

Å tenke kritisk og stille spørsmål er og bør være selve grunnlaget for all normal vitenskap. Men nesten all bane- og paradigmebrytende innsikt skjer likevel via kreative, originale og ofte svært dristige spørsmål, noe normalvitenskapen alltid har latterliggjort og fordømt. Det er, og vil alltid forbli, spørsmålene som styrer vitenskapen, og vi får ikke bedre svar enn kvaliteten på spørsmålene tilsier. Vitenskap er å avdekke genuine sammenhenger mellom årsaker og virkninger, ikke å benevne den ønskede

virkning for virkning og alle andre virkninger, fra ufarlige til fatale, for bivirkninger. Det er og forblir høyst uvitenskapelig.

Det føles naturlig og riktig for meg å forlate(!) Human-Etisk Forbund. Min utmeldelse er herved avlevert.

Norske Naturterapeuters Hovedorganisasjon (NNH) organiserer terapeuter som praktiserer ulike former innen naturterapeutisk behandling.

Uenighetens fellesskap: Religioner og livssyn sett innenfra

Nettstedet *religioner.no* har gitt 32 tros- og livssynssamfunn og fire paraplyorganisasjoner muligheten til å svare på diverse spørsmål om alt fra kunst, sex og ekteskap til samfunnssyn, hellige bøker og gudsoppfatning. Svarene er gitt i form av korte videoer. Alt er samlet under betegnelsen *Uenighetens fellesskap*.

*Hva skiller mennesket fra andre dyr?
Hvordan bedømmer man rett og galt?
Kan lekmenn søke kunnskap på egen hånd i vår tradisjon?
Er mennesket i utgangspunktet godt eller ondt?
Er det noen i vårt fellesskap som ikke kan gifte seg?*

Disse og mange andre spørsmål er stilt tros- og livssynssamfunnene av nettstedet religioner.no. Redaktørene, Hans Olav Arnesen og Kai Erik Westergård, har fått hjelp av Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL), og Oslo kommune har støttet prosjektet økonomisk. Uenighetens fellesskap ble lansert i Oslo 20. november i fjor.

Vår organisasjonssekretær Patrik Swanström har svart på spørsmål om og på vegne av HoF.

Hvert samfunn har utpekt *en* person til å svare på spørsmålene, og alle disse besvarelsene er filmet. De gir et usensurert perspektiv på hva samfunnene står for. Samtidig er det klokt å huske på at talspersonen ikke har mulighet til å formidle spennvidden av ulike forestillinger og synspunkter innen hvert samfunn. Du får derfor

presentert et utvalg av mangfoldet innen hver organisasjon. Holistisk Forbunds organisasjonssekretær Patrik Swanström har svart på vegne av vårt forbund.

Religioner.no er et seriøst og spennende nettsted med flere typer informasjon. I tillegg til videoene på Uenighetens fellesskap kan du lese fagartikler, nyheter og følge debatter.

Redaktørene av nettstedet religioner.no, Hans Olav Arnesen og Kai Erik Westergård er også duoen bak prosjektet Uenighetens fellesskap.

Positivt

Nyhetsstoff

Nyhetene har ofte fokus på dystre hendelser. Jeg ønsker heller prioritere fram glade og inspirerende saker - det positive nyhetsstoffet. For det er mye bra som skjer i verden.

Redigert av Tone Knudsen

Slik reddes insektene

Når du handler i butikken, tenk økologisk. Økologiske matvarer produseres uten giftige kjemikalier, så kjøper du økologisk bidrar du til at insekter overlever.

La gresset gro i hagen eller i borettslaget der du bor. Insektene trives i gress, busker og planter. Der finner de mat, skjulesteder og plasser de kan formere seg.

Insekter er livsviktige for vår eksistens. De er mat for mange dyr høyere opp i næringskjeden, og de hjelper til med bestøvning av planter. Dessuten finnes det insekter som spiser, og derved bryter ned, for eksempel døde trær og nedfallsfrukt. Nettsiden blomstermeny.no har en oversikt over blomster som insekter er spesielt glade i.

Kilde: Framtiden i våre hender

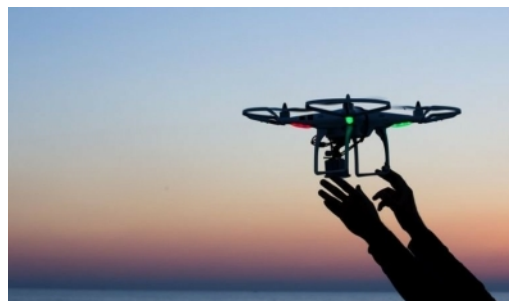
La gresset gro i hagen din, bruk økologisk gjødsel og plant slike blomster som insekter er glade i. Insektene er livsviktige for vår eksistens. Foto: Shutterstock

Drone leverte vaksiner

I alt 13 barn og 5 gravide kvinner mottok i desember i fjor den svevende pakken med vaksiner mot hepatitt og tuberkulose. De bor i en avsidesliggende landsby på øya Eromango, i Stillehavsstaten Vanuatu. Denne staten har 82 fjellrike øyer med tropisk klima, og mange ligger svært kronglete til.

Det er første gang et slikt prosjekt er blitt prøvd ut. Frakt av vaksiner med droner vil fortsette siden forsøket var så vellykket. Det betyr at tusenvis av barn og voksne som bor på steder det er vanskelig å komme til vil kunne motta livsviktig vaksiner i framtiden.

Kilde: verdensbestenyheter.no

Droner kan brukes til mer enn bare å ta oversiktsbilder. De har allerede vært brukt til å redde liv ved å frakte vaksiner til en vanskelig tilgjengelige landsby på stillehavsøya Eromango.

Framtidens mat

Meny har kommet med et helt nytt brød: *Mjølnums grovbrød* med tørkede og malte melbillelarver. For å kunne brødfø en voksende befolkning trenger vi å tenke i nye baner. Melbiller inneholder mye protein. Proteininnholdet i brødet stiger med omtrent 10 % på grunn av de cirka 100 larvene som finnes i hvert brød. Brødet er et næringsrikt og rent produkt. Smaken kan minne litt om nøtter, men mjølnumsbrødet smaker ellers som et vanlig brød.

Larvene er godkjent av Mattilsynet, og de er dyrket fram på *Larveriet* på Voss. Brødet kan kjøpes i 29 Meny-butikker i Oslo, Akershus og Østfold. Skalldyrallergikere kan ikke spise brødet da larveskallet inneholder samme allergifremkallende stoff som skallet hos midd og skaldyr. Kilde: Meny

Meny lanserte i våres en ny type brød; grovbrød bakt med melbillelarver.

LED-pærene dominerer i USA og Europa

Siden 2010 har forbruket av de tradisjonelle formene for lyspærer, som glødepærer og halogenpærer, sunket i USA. I 2012 trådte nye regler i kraft som krevde at nye pærer skulle bruke 28% mindre strøm enn de gamle typene. Til neste år vil innstramningen trolig bli enda større. Da vil det kun være sparepærer og LED-pærer å få kjøpt. Av disse to kommer flest amerikanske forbrukere til å foretrekke LED-pærene. Disse bruker omtrent en femtedel av energien som glødepærer bruker, og har mye lengre levetid.

I Norge og i EU-landene ble glødepærer forbudt i 2012 og halogenpærer i 2018. Det anslås at EU-landene i framtiden kommer til å hindre utslipp av 15 millioner tonn CO₂ i året ved å ha byttet ut de gamle lyspæretypene med LED-pærer.

Kilde: verdens beste nyheter

LED-pærer er bra for miljøet. Norge og EU landene vil spare miljøet for 15 millioner tonn CO₂ årlig ved å ha byttet ut halogen- og glødepærer med LED-pærer.

Oljefondet i viktige dialogmøter om morsmelkerstatning

Organisasjonen Redd barna har igjennom rapporten «Don't push it» satt søkelyset på selskaper som selger morsmelkerstatning på en uforsvarlig måte. Fattige mødre i utviklingsland lures av kyniske selskaper til å kjøpe morsmelkerstatning i stedet for å amme selv. Det anslås at over 800 000 barn kunne overlevd om de heller hadde drukket mors melk.

Selskapene bryter med retningslinjene for salg av morsmelkerstatning som er fastsatt av Verdens helseorganisasjon (WHO). Etter at Redd barna gjorde Oljefondet klar over situasjonen, har Oljefondet meddelt at de er i dialog med selskapene. Derved er det større mulighet for å hindre den uetiske markedsføringen i framtiden.

Kilde: Redd barna

Redd barna har satt søkelyset på internasjonale selskaper som markedsfører morsmelkerstatning på en høyst uetisk måte, og har gjort Oljefondet oppmerksom på dette.

Ja til faglig kunnskap og presis språkbruk!

Berit Strøm Grevstad (70) er både naturmedisiner og filosof og fordrar ikke ordet alternativ medisin. Hun mener utøvere av naturmedisin bør holde seg til naturlovene og bruke presise begreper når de beskriver sin virksomhet. For Berit er naturen hellig, og hun ser på mennesket som en skapning i en dynamisk prosess.

Av Stephan Koll

Berit Strøm Grevstad hadde vært medlem av Human-Etisk Forbund i en årrekke da HEF i 2011 lanserte kampanjen *Ingen liker å bli lurt*. Da reagerte hun:

– Jeg ble rasende og skrev en lengre utmeldingsartikkel. Den forklarte hva forskningsbasert og erfaringsbasert naturmedisin går ut på. Artikkelen ble ikke tatt inn i medlemsbladet. Derimot ble den lagt ut på facebook, med oppfordring til reaksjoner og kommentarer. Mange av disse inneholdt bare vås og forsøk på latterliggjøring, samtidig som det tydelig fremgikk at mange overhodet ikke hadde lest artikkelen. Dette forsterket bare min motstand mot lettbeint diskusjon på sosiale medier.

WHOs anbefaling bør følges opp

Berits teoretiske og praktiske bakgrunn for å skrive artikkelen var solid: Eksamen innen grunnmedisin, psykologi, filosofi, generell naturmedisin og flere typer terapier, samt et utall tilleggskurs innen biologisk medisin og naturlige behandlingsformer. Den praktiske erfaringen var det heller ikke noe å si på. I et kvart århundre hadde hun arbeidet heltid med pasienter. Om dem skriver hun i utmeldingsartikkelen: «Så godt som alle mine pasienter er fornuftige, ofte velutdannede kvinner og menn og/eller deres barn. Forbløffende mange sier de har gitt opp å få hjelp av leger, at legene bare skriver ut resepter, eller at de ikke tror på leger lenger. Ikke få har vært kronisk syke i årevis, gjerne medisinert med ett eller flere medikamenter, uten at det har gjort dem bedre; mange har tvert imot bare fått nye og flere plager, i form av bivirkninger. Noen har av sin lege fått vite at de feiler ingenting, til tross for stadig tilbakevendende plager av fra hemmende til alvorlig karakter.»

Berit Strøm Grevstad er filosof og naturmedisiner. Hun har i tillegg til eksamen i grunnmedisin en omfattende utdanning innen naturmedisinske emner. I over 30 år har hun tatt imot pasienter.

– At human-etikken tar avstand fra tradisjonell og naturlig medisin, som har vært brukt på denne kloden i tusener av år, er lite gjennomtenkt og intet mindre enn håpløst. Verdens Helseorganisasjon (WHO) sier jo nettopp at naturmedisin og skolemedisin må sidestilles. Skolemedisinen må ta seg av akuttmedisinske tilfeller, mens naturmedisinen er klart best egnet for pasienter med kroniske lidelser, ifølge Margaret Chan, WHOs tidligere generalsekretær.

Mange leger er blitt mer åpne for å samarbeide

Berit anbefaler alle som tror på medias stadig tilbakevendende credo om at naturmedisin ikke har basis i forskning, om å ta en titt på www.pubmed.com og søke på ulike typer mineraler, vitaminer og urter. Det finnes

Oddmund (67) ble fortalt av alternativ terapeut at kref- ten i beinet var «forkalkning». Ett år seinere døde han

Terapeuten er forsvunnet, og rettssaken mot ham er utsatt på ubestemt tid.

Denne overskriften fra Dagbladet 16/12-2017 er typisk for den oppmerksomhet mediene gir alternativmedisin/naturmedisin.

hundrevis av studier som viser at naturlig behandling ikke bare virker, men ofte virker forbløffende godt. Bare en urt som for eksempel timian er listet med 21 forskningsresultater.

– Kan alvorlige sykdommer som kreft behandles med naturmedisin?

– Det er svært viktig å poengtere at vi naturmedisinere ikke skal behandle sykdommer, men mennesker. Hele mennesker. Kreftpasienter og andre med alvorlige lidelser har ofte god nytte av naturlige behandlingsformer i tillegg til moderne medisin, men offentlige sykehus og leger må helt klart ha hovedansvaret for disse pasientene. Det viktige er at naturterapeutene ikke går imot behandlende leger, men samarbeider. Vi er jo alle til for å yte pasientene best mulig hjelp, enten det er snakk om å lindre eller forsøke å få i gang en helbredelsesprosess.

Vekk med sekkebetegnelsen *alternativ medisin*

Berit påpeker at naturmedisinere og deres forbund har svært strenge, etiske regler. Men det er sjelden det er de velutdannede, ansvarlige utøverne som omtales i media. Tvert imot produseres stadig nye skrekkehistorier om såkalte "alternative behandlere" som viser seg å være sjarlataner som utnytter syke og svake mennesker, sier hun.

– Jo flere utøvere som arbeider seriøst og ryddig, desto mer respekt vil vi og våre fag vinne på lengre sikt. Og desto mindre vil vi bli assosiert med tvilsomme metoder som ikke har noe med seriøse, offentlig registrerte naturterapeuter å gjøre. Hun beklager at man i det offentlige registeret fremdeles bruker termen *alternativ behandling*. Men siden alt i prinsippet er et alternativ til alt annet, er denne betegnelsen misvisende, ja rent ut sagt ulogisk i hennes ører.

– De seriøse naturmedisinske fagforbundene bruker da heller ikke ordet *alternativ* om sin virksomhet. Betegnelsene *naturmedisin* og *naturterapi* omfatter her i landet alle typer naturlig eller tradisjonell behandling.

Mennesket som skapning i prosess

Den ivrige kvinnen har ikke bare kunnskaper og meninger om naturmedisin og skolemedisin, hun er også skolert innen psykologi og filosofifaget. Hun har studert vitenskapsfilosofi, bevissthetsfilosofi og praktisk filosofi, har et storfag i etikk og et mellomfag i utviklingspsykologi. De siste 15 årene har hun ledet atskillige filosofigrupper og holdt mange foredrag om filosofiske temaer og spørsmål. Mens psykologi gjerne dreier seg om følelser, tar filosofien oss i større grad inn i fornuftens og undringenes verden, mener hun.

Filosofen Berit ser på mennesket som en skapning i en dynamisk og interaktiv prosess. Hun synes det er interessant, men også nødvendig, å reflektere over de begreper vi bruker for å karakterisere *Homo sapiens*, slike som fysikk, psyke, og energi.

– Det er viktig at vi som utøvere av naturterapi og naturmedisin ikke befatter oss med tro og overtro, men holder oss innenfor naturlovene og faglig kunnskap. Ord og begreper er viktige - det er dem vår kunnskap og erfaring beskrives gjennom.

Psuché = livsenergien i oss

Hun er opptatt av at vi bør vite og forstå hva vi snakker om når vi bruker ulike begreper.

– Et begreps originale betydning er ofte langt fra den betydningen vi legger i det i dag. Ordet *fysikk*, for eksempel, stammer fra antikkens *phusis* som betydde fødsel eller kontinuerlig

skapelse. På latin ble grekernes phusis til *natura*. Man forsto med andre ord allerede den gang at skapelsen var noe som skjedde her og nå og at alt i livet og naturen utgjorde en sammenhengende prosess.

Begrepene *psykisk* og *psykologisk* stammer også fra de gamle grekere.

– Deres *psuché* sto rett og slett for livsenergien i oss. Alt liv konstitueres av slik *psuché*, så den store greske filosofen Aristoteles, og hevdet videre at det var denne livskraften som skaper indre og ytre bevegelse i alt som lever. Det gjelder både planter, dyr og mennesker, men ikke døde ting. På latin ble dette ordet til *anima* - det som beveger.

Himmelsk sjelsliv og syndig legeme

Platon, Aristoteles' læremester, tenkte seg at det fantes en egen idéverden hvor alt var perfekt, mens alt jordisk og dermed også vi mennesker utgjorde en dårlig avskygning av idéenes rike. Aristoteles derimot, hevdet at sjel og legeme utgjorde en enhet, forteller Berit.

– *Kirken har lenge vært uenig med Aristoteles?*

– Ja, på trehundretallet e.Kr. overførte den store kirkefader Augustin Platons idéverden til kristendommen. Idéenes verden ble til Guds himmel. Sjelslivet ble for Augustin noe himmelsk og fullstendig godt, mens det jordiske legemet tilhørte det onde og måtte tuktes. Sykdom ble til Guds straffedom, og utover i middelalderen ble det bare Gud som kunne, eller hadde lov til, å helbrede. I senere middelalder fikk de som hadde studert medisin (som hovedsakelig besto av datidens teologi) ved de nyopprettede universitetene, enerett til å behandle syke.

Urtekyndige "kloke koner" som praktiserte århundrelange naturmedisinske tradisjoner ble, som vi vet, ofre for grusomme hekseprosesser.

– De lovlige doktorene benyttet ofte blod-sugende igler i behandlingen. På gammelengelsk betydde *læce* både igle og lege. Fra denne betegnelsen fikk vi på gammelnorsk ordet *læknir*, som på dansk etterhvert ble til *læge*. Merk at jeg her ikke sammenligner dagens leger med igler, jeg snakker kun om etymologi - det vil si opprinnelsen til ordet lege.

Kropp og sjel - to eller ett?

Hun fortsetter sin raske gjennomgang av filosofihistorien og lander på 1600-tallet og den

Sugende blodigler. I gammelengelsk betød læce både igle og lege. Tidligere var årelating en mye brukt behandling. Pasienten ble tappet for blod, ved å åpne en blodåre eller ved å la en igle suge. Datidens leger trodde nemlig at sykdom skyldtes urent blod eller at pasienten hadde for mye blod.
Foto: Shutterstock

franske filosofen René Descartes, som tviler på alt, bortsett fra at han tviler. Det berømte munnhellet *Cogito ergo sum* - jeg tenker, derfor er jeg - stammer fra ham.

– Også Descartes deler mennesket i to, idet han hevdet at vårt sjelsliv er en annen slags "substans" enn kroppen. Han antar likevel at de to substansene kropp og sjel må møtes et sted i kroppen og tillegger epifysen - konglekjertelen - setet for dette møtestedet. Helt frem til våre dager har Augustins og Descartes oppdeling av kropp og sinn vært gjengs oppfatning av menneskenaturen, både innenfor religiøse og medisinske tradisjoner.

René Decartes var en fransk filosof og matematiker, og regnes ofte for å være grunnleggeren av den nyere filosofi. Han mente at kropp og sjel møtes ett sted - i epifysen, som er en rødbrun, ertestor kjertel i hjernen. Foto: filosofi.no

Energi er hverken positiv eller negativ

Hvis vi tar for oss begrepet energi, støter vi på mange problemer, mener Berit. Ikke bare tilsvarende det på mange måter Aristoteles' *psuché*, indernes *prana* og kinesernes *qi*, men er nå også forstått som et uttrykk for kaloriomsetningen, eller forbrenningen, i kroppen. Energi kalles også den kraft som produseres i cellenes mitokondrier, og kraften som ifølge kinesisk medisinsk tradisjon løper i de såkalte energibaner, meridianene. Er alt dette ett og det samme, eller snakker vi om ulike dimensjoner eller forståelses-kategorier? spør filosofen Berit Strøm Grevstad. Til alt overmål tenker mange terapeuter at det finnes "positiv" og "negativ" energi, legger hun oppgitt til.

– Det er derfor viktig å ha klart for seg at energi, i betydningen elektromagnetisme eller rett og slett strøm, bare kan forekomme ved at det finnes positiv og negativ *polarisering*. Det er altså positivt og negativt laadede poler som skaper strømmen eller energien som går mellom disse polene. Energi kan ikke være positiv eller negativ i seg selv - den er bare energi. Når vi er glade og avspente, flyter energien friere enn når vi er anspente. Det er med andre ord graden av spenninger i kroppen som bestemmer hvor godt energien i oss flyter.

– *Mener du at alle formene for energi som du nevnte tidligere er elektromagnetisk energi?*

– Forbrenningen, kaloriomsetningen i kroppen vår, er ikke energi i seg selv. Men forbrenningen av fett og karbohydrater *skaper* energi. Vi kan sammenligne med bensin som forbrennes, slik at bilen kan drives fremover. Og hun fortsetter:

– Kraften i meridianene kan ikke være noe annet enn kraften som produseres i cellenes mitokondrier, det vil si elektromagnetisme. Energien som skapes i mitokondriene oppstår når de to mineralsaltene natrium og kalium pumpes henholdsvis ut og inn av cellen. Fenomenet kalles natrium/kaliumpumpen. Mineralene fungerer som

elektrolytter i denne prosessen, altså som negative og positive poler som så skaper strøm. Personlig tror jeg at denne strømmen, eller energien, i kroppen vår er det Aristoteles kalte *psuché*, selv om han ikke hadde noen peiling verken på celler, elektromagnetismen eller dens årsak og virkning.

Bevisstheten er ikke det samme som hjerneaktivitet

– *Mange som føler at de hører hjemme i alternativbevegelsen og trolig også en del av HoFs medlemmer er opptatt av begrepet bevissthet. Er bevissthet energi?*

– Ingen, verken psykologer, hjerneforskere eller bevissthetsfilosofer har hittil kunnet forklare bevissthet uten såkalt reduksjon, det vil si uten å redusere forklaringen til hjerneaktivitet. For at vi skal kunne bruke hjernen, må det eksistere to former for transmisjon, eller overføring, mellom hjernecellene. Denne overføringen er både elektromagnetisk og biokjemisk. Det vil si at både strøm og biokjemiske substanser må overføres fra den ene nervecellen til den andre for at hjernen skal kunne funksjonere. Og likevel, denne aktiviteten i hjernen *er* ikke bevissthet. Man kan fotografere hjernecellene i arbeid, men man kan ikke fotografere selve bevisstheten. Den er og blir et mysterium. Så man kan saktens spørre seg om det er bevisstheten som styrer hjernen eller hjernen

Den menneskelige bevissthet er makeløs, men det er stadig et mysterium hva bevissthet egentlig er: Styrer hjernen bevisstheten, eller er det bevisstheten som styrer hjernen? Foto: Shutterstock

som styrer bevisstheten. Kanskje vi burde spørre Ole Brum om det?

- *Det er et spennende spørsmål!*
- Ja, og et av livets store gåter. Jeg elsker slike mysterier! Og jeg tror ikke vi mennesker er i stand til å finne alle svarene. Vi blir stadig mer teknologisk avanserte og kan derfor forklare stadig mer. Avanserte datamaskiner kan lett sammenlignes med vår hjerne, men å forklare hva liv er, er langt vanskeligere.

Kognitiv psykologi: tenke fremover mot gode løsninger

Berit mener at heller ikke tanker i seg selv er positive eller negative, men de kan skape spenning eller avspenning og dermed blokkeringer eller flyt i våre muskler, årer og organer. Det handler nok mer om å være problemorientert eller løsningsorientert, mener hun. Og legger til at man ofte trenger å være fokusert på problemene før man kan finne gode løsninger, så det ene er ikke nødvendigvis motsetning til det andre.

- *Så vi burde heller snakke om livsfremmende og livshemmende tanker?*
- JA! i moderne psykologi snakker man nå om såkalt positiv eller kognitiv psykologi. Det vil si at vi oppmuntres til å tenke fremover mot gode eller brukbare løsninger istedenfor å lete bakover etter mulige årsaker til våre problemer. Fortiden kan vi ikke gjøre noe med, mens fremtiden kan vi være med på å skape. Det har vist seg at dette gir langt bedre resultater enn den gamle freudianske modellen som forutsatte at barndommen former oss og ferdig med det. Nå vet vi at forandring nesten alltid er mulig hvis vi bare vil og får adekvat hjelp og veiledning når vi trenger det. Det betyr ikke at det bare er å trykke på knapper - all endring krever tid, øvelse og innsatsvilje. Men bare å vite at det er mulig, gir oss et helt annet perspektiv på eget liv og egne muligheter.

Skillet mellom å krenke og å såre

- *Når ble du oppmerksom på Holistisk Forbund, og hva gjorde at du meldte deg inn?*
- Jeg merket meg det da HoF ble stiftet og var tiltrukket av det forbundet sto for. På den tiden var jeg medlem av Human-Etisk forbund, men fikk ikke somlet meg til å melde meg ut før i

2011, slik jeg har fortalt deg. Jeg meldte meg inn i Holistisk Forbund rett etterpå. For meg betyr det mye at forbundet ikke hetser noen religion eller livssyn. Jeg definerer meg som etiker, hvilket vil si at det er likegyldig for meg hva noen *tror*, men det er viktig for meg hva de *gjør*. Jeg setter ytringsfriheten høyt og siterer gjerne Voltaire: «Jeg er uenig med deg, men villig til å kjempe for livet for din rett til å mene», og jeg sier som filosofen John Stuart Mill: «Du har ingen rett til å påberope deg retten til ikke å bli såret». Vi har selvsagt ingen rett til å skade andre fysisk, men vi må ha et demokrati hvor vi kan ytre oss fritt. Vi må derfor også skille mellom å såre og å krenke. Filmen *The Life of Brian* "såret" mange kristne, men de kunne jo bare latt være å se den. Krenkelse derimot, er når enkeltpersoner eller grupper blir direkte utsatt for hets, løgner og andre grove overtramp.

Humorgruppen Monty Pythons kanskje mest kjente film er The life of Brian.

Berit liker den store takhøyden i Holistisk Forbund. Hun kaller seg panteist, som for henne betyr at naturen er hellig. Hel - lig, det vil si lik det hele.

- For meg har naturen i seg selv en dynamikk og helhet som jeg respekterer dypt. Vi mennesker må forstå at vi er natur og at vi ved å ødelegge dette fantastiske paradiset som vi er så heldige å leve i her på jorden, ødelegger oss selv.

Greta redder verden

Hennes engasjement rundt politikernes manglende satsing på klima har vært skrevet om i de største avisene en stund nå. Jeg velger likevel å skrive noe om saken fordi jeg anser den så viktig.

Av Tone Knudsen

Hvem er hun?

Greta Thunberg er en uredde og engasjert 16-åring fra Sverige som i 2018 vant en tekstkonkurranse om klimaet. Hun ble deretter kontaktet av klimaaktivisten Bo Thorén og fikk av han inspirasjon til å starte skolestreik som virkemiddel for at politikere skulle legge merke til miljøsakene. Greta har holdt tale under FN's klimatoppmøte, holdt foredrag på TED-talks (amerikanske konferanser som har som mål å spre idéer), fått *Fritt ord prisen* for 2019 og blitt nominert som kandidat til Nobels fredspris for 2019.

Over hele verden streiker barn og ungdom for klimaet på grunn av Greta sitt engasjement som startet utenfor den svenske Riksdagen 20. august 2018. Greta og ungdommene har en grunn til å kjempe. **Klimaet er vår tids aller viktigste sak.** Stiger jordens gjennomsnittstemperatur mer enn 2 grader, kan verden slik vi kjenner den i dag se totalt annerledes ut. Dette er en grunn til bekymring som bør gjelde oss alle. Endringene kan bli katastrofale: Ørkenlandskap der det før ble dyrket mat, havstigninger som tar med seg byer og landskap, insektdød og utryddelse av dyrearter, store folkegrupper på vandring mot et bedre sted å bo. Eksempelene er mange. Dette er et skremmende fremtids-scenario ingen vil ha. Vi er nødt til å handle.

Jeg har en gang hørt at likegyldighet er samfunnets verste fiende. Det er nok en sannhet i det. Om man har en likegyldighet overfor jorden, de menneskene som lever på den, en likegyldighet til at min stemme ikke teller og at mine handlinger ikke betyr noe, er framtidsutsikten mørk. Vi kan alle bli mer bevisste på hvilke valg vi tar i hverdagen. Trenger jeg ta fly for å komme meg til et bestemt sted eller kan jeg komme meg dit på en annen måte? Er virkelig den sydenturen nødvendig å ta to ganger i året? Hvordan bruker jeg bilen, kan jeg heller gå eller sykle? Kjøper jeg nytt eller brukt av klær, møbler, og elektronikk? Gjenbruk er mye mer energibesparende og belaster miljøet mindre. Alle disse små valgene du og jeg tar i hverdagen, de påvirker miljøet. Stedet vi bor. Planeten Jorden.

Er det barna og ungdommene som vil redde jorden? Jeg heier på Greta og alle de andre elevene som dropper skolen for å gå i demonstrasjoner for en mer levende planet. Elever fra 123 land har hittil sluttet seg til Gretas bevegelse. Det er mange. For hva skal man egentlig med skolegang om planeten vi bor på ikke er levedyktig? Hva er vitsen med utdanning da?

Greta Thunberg, i midten, er 16-åringen som startet klimastreiken blant barn og unge.

Men Greta sitt engasjement er ikke nok. Det er de store grepene politikerne tar som vil gi en virkelig effekt, så det er til dem vi må gå for å få til en endring. Greta har gjort sitt. Hun orket ikke lenger være passiv og se politikere fatte vedtak for en kortsiktig profitt og vinning. Politikere som er redde for å miste velgerstemmer om de setter begrensninger på forbruket vårt. Politikere som lukker øynene for vitenskap og forskning, og som har en holdning om at det man ikke prater om, det går bort av seg selv. Jeg tror ikke nordmenn og mennesker rundt om i verden er så naive. Jeg tror de ønsker å ta gode miljøvennlige valg om de får sjansen.

Auka motstand mot smartmålarar

Elektromagnetiske felt er ein miljøfare

Over heile landet blir strømobonnentar påtvungne nye strømmålarar - såkalla smartmålarar. Desse sender ut høgfrekvent elektromagnetisk stråling som el-følsomme personar blir sjuke av. Fleire forskarar påpeiker at den enorme bruken av blant anna trådløs teknologi skapar ei elektromagnetisk forurensing som trulig også er negativ for folk flest, og for naturen.

Av Målfrid Aukland

Som pensjonist har eg valgt å bu i Røldal. Eg syntest eg var heldig som fekk ein kjellarleilighet med utsikt til grønne marker med kvite sauer, og den tjæremalte stavkyrkja nedanfor. Bakom tårnar Fjetlandsnuten 1287 meter over havet, og som oftast strålar sola frå ein blå blå himmel over det heile. Sjølve bygda ligg 400 m.o.h., og eg har lest at fjellufta her er jernrik. Men ein dag kom sorg inn i harmonien.

Smartmålarar kom til husverten sitt sikringskap

Ein vakker dag i november 2017 sto eg i stova mi og hørte boring frå baksida av stoveveggen, frå husverten sin kjellar. Noen sekund etter at lyden stilna var det som om eit trangt jernpanser blei tredd nedover hovudet og kroppen min. Hjarta reagerte med høglydt galopp og kroppen kjentes overoppheta, samt at ein tsunami entra hovudet med ei sterk susing som trua med å blåsa meg overende. AHA! Smartmålarar var kommen til gards i husverten sitt sikringskap! Ikkje visste eg at det befant seg vegg i vegg med stova mi! Heller ikkje hadde eg fortalt han at eg forlengst hadde vore hos min fastlege og fått attest på at eg er overfølsom for elektronikk. Derfor tåler eg ikkje dette apparatet og krev fritak!

Dunkande hjerteslag heile natta

Fritak og fritak, fru Blom: eg fekk snart eit brev der det sto at eg hadde fått innvilga MIDLERTIDIG fritak då alt utstyret var utrangert og måtte byttast ut. Nå fulgte noen vonde dagar og netter, nettene verst. Eg sto opp som ein ildrød kokt hummar i ansiktet om morgenen etter å ha høyrte på dei dunderande hjerteslaga mine heile natta: «Rolig! Rolig! MÅ ikkje bli redd! MÅ ikkje bli redd!»

Smartmålarar er nå installert i dei fleste norske bustader.

Elektromagnetiske felt (EMF)

Rundt alt elektrisk utstyr som er kobla til ledningsnettet er det vanligvis eit *lågfrekvent* elektromagnetisk felt. Rundt smartmålarane, mikrobølgeomnar og i trådløs kommunikasjon er det imidlertid eit *høgfrekvent* felt. Smartmålarane sender ut nokså sterke trådlause pulser, mikrobølger, cirka to gonger pr. sekund, heile døgeret og heile året. I mikrobølgeomnen passerar mikrobølgene gjennom maten og sprenger molekyllene, noe som forårsaker at halve næringa går tapt. Ka skjer i kroppane våre???

Du er oftare omgitt av EMF enn du trur

Alle ser høgspenkekablane ute, men få er klar over at der er mange kjelder til EMF i bustadane og på arbeidsplassane våre som utset oss for tilsvarende feltnivå fordi vi oppheld oss så tett på. Det er elektromagnetiske felt rundt strømkablar til hus, transformatorar, varme-

kablar, ladarar, komfyrar, PC-ar, TV-apparat, mobilmastar, mobiltelefonar, trådløse telefonar, datautstyr, wifi, sparepærar, lysstoffrør og alle elektriske maskinar og apparater vi omgir oss med.

Mikrobølger blir sendt ut 24 timer i døgnet

Smartmålarane er nå installert i nær sagt kvar einaste bustad over vårt ganske land. Unntak er der menneska har ytt kraftig motstand. Dette har dei gjort på grunn av *føre var* prinsippet: vil ikkje sleppa «dødsmaskinar» inn i eigen heim. Faktum er at smartmålarane er EU sin energipolitikk, ACER, direkte inn i di eiga stove. Omfattande personopplysningar skal lagrast i 3 år. Straumprisen vil variera med når på dagen ein brukar mest strøm, sannsynligvis morgon og ettermiddag/kveld. Smartmålarane kommuniserar trådløst med einannan og med anna «smart utstyr», og med energiverket 24 timar 7 døger i veka. I tillegg brukar desse nye apparata strøm (noe dei gamle ikkje gjorde) og vi har trulig alle merka mye større strømmekningar nå i ettertid.

Desse pulserande mikrobølgene kan skada biologien til menneske, dyr og fuglar. *The Lancet*, eit velkjent britisk legetidsskrift, har i fjorårets sitt desembernummer ein 2-siders artikkel der to kjente forskarar oppsummerar kunnskapen om virkningane frå menneskeskapt elektromagnetisk stråling på planeten vår. Lik andre framstående forskarar åtvarer dei mot massive skader på helsa vår og på naturen.

DNA-skader, cellostress, auka kreftfare og redusert fruktbarhet

Forskninga viser nemleg at skadevirkningane på huden er av den same typen som oppstår ved radioaktiv stråling. Skadene er dei same, enten du kjenner strålinga eller ikkje. Dei alvorlege DNA-skadene og cellostresset liknar det vi observerar når celler blir utsette for giftige kjemikalier. Vi ser i dag auka forekomst av kreft og vi opplever redusert fruktbarhet. Elektromagnetfeltet påvirkar ganske kraftig, spesielt om natta når vi ligg parallellt med ledningsnettet. Tips! Skru ut sikringen til

Målfrid Elise Aukland er el-overfølsom. Hennes helse er blitt negativt påverka av husverten sin nye strømmålar.

soverommet om natta! Noen land har forbode desse smartmålarane. Andre, som Nederland og England, lar folk få velgå fritt om dei vil ha.

Aksjonsgruppe informerar og arrangerar stands og demonstrasjonar

I Norge har vi nå ei gruppe som kaller seg «Stopp smartmålerne». Denne gruppa, som stadig veks seg større, tilbyr hjelp og informasjon. Dei lagar også stands og demonstrasjonar i mange byar. Dei føler det er viktig å vekke oss opp så vi alle kan bli bevisst om ka som skjer rundt oss. I tillegg til alt det andre stresset i kvardagen vår, har vi nå fått dette ekstra *ElektroStresset*. Det viktigaste vi treng å gjera i dag for å oppnå det gode liv er å verna om alt levande; menneske, dyr og planter, ja heile naturen. Vi treng å bli bevisst kor innerlig vi treng einannan for å overleva her på denne vakre kloden *Tellus*.

Mot en grønnere økonomi?

Er det mulig å skape en mer rettferdig og grønnere økonomi? FN har satt grønn og økologisk økonomi på dagsordenen i flere år, allikevel virker det ikke som om det er så mye som skjer. Men i det siste har det dukket opp flere initiativer som tyder på at noe er på vei til å forandre seg.

Av Patrik Swanström

Rethinking Economics er en nystartet organisasjon som vil tenke gjennom økonomiske problemstillinger på nytt. Organisasjonen finnes først og fremst i Europa og i USA, hvor den oppstod. Den norske avdelingen beskriver seg som «et nettverk for økonomer, studenter og andre med økonomifaglig interesse med mål om å fornye og berike økonomifaget ved å bygge på det mangfoldet av økonomiske perspektiver og tradisjoner som finnes».

Nettverksmøte om grønn økonomi og finans
Rethinking economics Norge (REN) inviterte 14. januar til et nettverksmøte for å diskutere finansielle utfordringer Norge har med hensyn til klima og bærekraftig økonomi. Møtet ble ledet av Ebba Boye som også er RENs leder. Flere av de vesentligste aktørene i Finans Norge, som organiserer banker og forsikringselskaper, var representert.

Monica Mee fra *Norsk forum for ansvarlige og bærekraftige investeringer* formidlet i sitt innlegg at forandringer kommer, og at det ikke er noen vei tilbake. En ny økonomisk virkelighet innebærer blant annet at firmaer er nødt til å legge frem et CO₂-regnskap for sin virksomhet, og eventuelt ha en form for klimasertifikat. Idar Kreutzer, lederen i Finans Norge, mente at firmaer uten dette sertifikatet kommer til å miste konkurransefordeler i fremtiden. For øvrig kom Finans Norge i fjor ut med en publikasjon som heter *Veikart for grønn konkurransekraft i finansnæringen*. Her beskrives hvordan finansnæringen kan bli både lønnsom og bærekraftig i 2030. Det kan se ut som Norge har sikret seg noen gode verktøy for å møte den nye økonomiske virkeligheten.

Idar Kreutzer leder Finans Norge, bankenes og forsikringsselskaperenes talerør. Organisasjonen publiserte i fjor Veikart for grønn konkurransekraft i finansnæringen.

Kompliserte samfunnsoppgaver krever samarbeid

Noen samfunnsoppgaver krever en stor innsats for å bli løst. Dette gjelder ofte i forbindelse med opprydding av forurensing. Norsk Institutt for Vannforskning har undersøkt muligheten for å starte opprensning av havbunn som er forurenset. Instituttet har gjort casestudier i både England og Kina. Det vanligste er at forurenser selv betaler for oppryddingsarbeidet. Noen ganger kan det imidlertid være utydelige rammer og ansvarsforhold knyttet til forurensingen, og ofte er det problematisk å få opprenskingsarbeidet fullfinansiert. Da kan det være lurt å satse på «a joint effort», en forent innsats. Det vil si at private aktører samarbeider med staten om å få til et oppryddingsprosjekt.

Organisasjonen Borgerlønn Bien arrangerte i vår en nordisk konferanse om borgerlønn.

Hvem skal ta klima- og miljøregningen?

I Europa er det også mange som tar økonomi og klima på alvor. Mange land har nå begynt å forby plastposer. I Skottland, som er en autonom del av Storbritannia, fattet regjeringen beslutninger som går mye lenger enn tilfellet er i England. Dette driver England til å følge etter for å holde tritt med utviklingen.

I Frankrike har demonstrantene med de gule vestene satt i gang en dyptloddende debatt. En debatt som også innbefatter klimaspørsmålet og om hvem som skal ta regningen for de klimautfordringene som finnes. I den forbindelse har det kommet frem et ønske om å etablere en egen bank som skal kunne hjelpe samfunnet og enkeltindivider med å ta omstillingen mot et mer klimavennlig samfunn.

I de nordiske landene stoler vi fortsatt på at den skandinaviske velferdsmodellen omfordeler midler til de områdene i samfunnet som trenger det. Spørsmålet er jo hvorvidt staten vil og klarer å følge opp sitt ansvar for klima og miljø. Norske myndigheter har i den senere tid godkjent prosjekter med høy miljørisiko; gruven ved Repparfjorden og leting etter gull og kobber i Biedjovaggi på Finnmarksvidda er eksempler. Dette til tross for at lignende prosjekter i blandt annet Sverige og Finland har vist seg å være både kostnadskrevende og miljømessig uheldige.

Borgerlønn

I flere av de nordiske landene har det kommet frem forskerstemmer som snakker varmt om borgerlønn, siden automatiseringen av samfunnet vil føre til at flere og flere arbeidsplasser forsvinner. Disse forskerne mener at det ikke blir mulig å omskolere eller finne nytt arbeid til alle dem som blir overflødige de neste 20 årene. Da kan borgerlønn være en god samfunnsløsning, noe Finland har turt å prøve ut. Resultat fra de første årene av finnes forsøk skal snart presenteres.

Det var gruvedrift i Kvalsund i Finnmark 1972-78. Hvordan vil miljø og klima påvirkes når det igjen blir utvinning av kobber, og slam skal deponeres i Repparfjorden?

Slik presenterer Cultura seg. Banken er kåret til Norges fremste utøver av verdibasert bankvirksomhet, og er forøvrig den banken Holistisk Forbund benytter seg av.

Organisasjonen *Borgerlønn Bien* arrangerte helgen 5.-7. april en stor nordisk konferanse med tittelen *Visions for a brighter future*. Her ble borgerlønn også satt i sammenheng med FNs bærekraftsmål.

Sosiale banker – social banking

Cultura bank sender ut et nyhetsbrev som de kaller *Pengevirke*. I det siste nummeret omtales begrepet «sosiale banker». Pengevirke gjengir hvordan organisasjonen *Institute for Social banking*, som har base i Berlin, definerer det som kalles alternativ/ etisk/ grønn/bærekraftig eller verdibasert bankvirksomhet: «Social banking beskriver bank- og finanstjenester som har som hovedformål å bidra til utvikling og velferd for mennesker og kloden, i dag og i framtiden».

Instituttet påpeker at verdibasert bankvirksomhet er en utfordrende måte å drive bank på fordi slik virksomhet hele tiden krever at man identifiserer og balanserer forskjellige skiftende og noen ganger motstridende interesser. Derfor beskriver social banking en prosess heller enn en statisk situasjon. Suksessen avhenger av en kontinuerlig dialog mellom deltakerne. Dette krever at både institusjoner (banker, bedrifter, interessegrupper, statlige organer) og individer har en

villighet og kapasitet til å både lære og til å utvikle seg.

DNB og bærekraft

Den norske Bank (DNB) beskriver i sitt siste nyhetsbrev «hvordan bli bærekraftig på 1,2,3?» Kjersti Fløgstad, rådgiver for samfunnsansvar i DNB uttaler i nyhetsbrevet:

– Samfunnsansvar og bærekraft er i vinden som aldri før. Fra å være noe de «spesielt interesserte» er opptatt av, svarer nå stadig flere forbrukere – og ikke bare de yngre – at de ønsker å ta ansvarlige valg. Og de forventer at også næringslivet tar ansvar.

Det økonomiske eller det sosiale mennesket?

2. mars arrangerte REN et seminar med temaet: *Hva bør samfunnet bygges rundt – Homo Solidarius eller Homo Economicus?* Begrepene preger aktuelle debatter om økonomisk ulikhet og velferdsstatens fremtid. Hva ligger nærmest menneskets natur, det individuelle eller kollektive? Er det individuelle virkelig det mest rasjonelle, og det kollektive det mest empatiske? Det gjenstår å finne et utdypende svar på dette spørsmålet. Det som blir mer og mer tydelig er dog at vi beveger oss mot en mer grønn og en mer sosial form for økonomi.

Hovedstyret informerer

Holistisk Forbunds krav om tilskudd avvist av Fylkesmannen i Oslo og Viken

Fylkesmannen tildeler hvert år tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke etter innsendt krav og medlemslister fra organisasjonene. Fristen for å sende inn krav for 2019 var den 1. mars. Fristen har tidligere variert fra år til år, men har fra 2017 vært fast den 1. mars. Tidligere har samfunnene fått tilsendt et informasjonsbrev med rundskriv og veiledning om innsending av krav i starten av året. Denne praksisen opphørte fra og med 2019.

Dessverre har Holistisk Forbund havnet i en situasjon hvor vårt krav ble levert inn til Fylkesmannen *en* virkedag for sent. Vi har derfor mottatt et avvisningsvedtak fra Fylkesmannen. Dette er påklaget og klagen er nå under behandling. Styret vil følge opp klagen videre og kontakte Sivilombudsmannen om nødvendig.

Om klagen ikke blir tatt til følge risikerer Holistisk Forbund å miste mesteparten av sitt inntektsgrunnlag for 2019. Dette er en svært beklagelig situasjon som styret mener er urimelig. Hvert år er det organisasjoner som

taper penger på den svært rigide fristen Fylkesmannen har satt.

Landsmøtet 2019 har vedtatt en kriseplan og et krisebudsjett som skal sikre fortsatt drift frem til vi får tilskuddet for 2020. Vi har ubrukte midler stående i banken som gjør at vi sikrer driften videre, men må dessverre innstille noe av våre aktiviteter som følge av den situasjonen som har oppstått. Dette gjelder ikke ritualer, som vi vil prioritere som før.

Medlemskontingenten blir for 2019 et viktig økonomisk bidrag, og vi håper at våre medlemmer prioriterer å betale inn denne. Bruk vedlagte giro.

Samtidig oppfordrer vi de av våre medlemmer som har anledning til det å støtte forbundet med et beløp i tillegg til kontingenten. Benytt i så fall kontonummer: 1254 05 25291 På forhånd takk både for kontingenter og ekstrabeløp!

Kontoret til Holistisk Forbund vil kun være betjent hver tirsdag og torsdag kl. 10-16 fra og med 1. mai. Organisasjonssekretæren vil være fysisk tilstede i Møllergata 37 på tirsdager, men jobbe hjemmefra på torsdager. Det kan bli lenger svartid på telefonhenvendelser og forespørsler på epost på grunn av den reduserte åpningstiden.

Kari Bansal, styreleder

Medlemskap i Holistisk Forbund

Ordinær årskontingent (også for støttemedlemmer) kr 300.-/ Frivillig lavinntektskontingent kr 150.-
Kontonummer 1254 05 25291

NAVN: _____

ADRESSE: _____

POSTNR./STED: _____ TELEFON: _____

E-POST: _____ MOBIL: _____

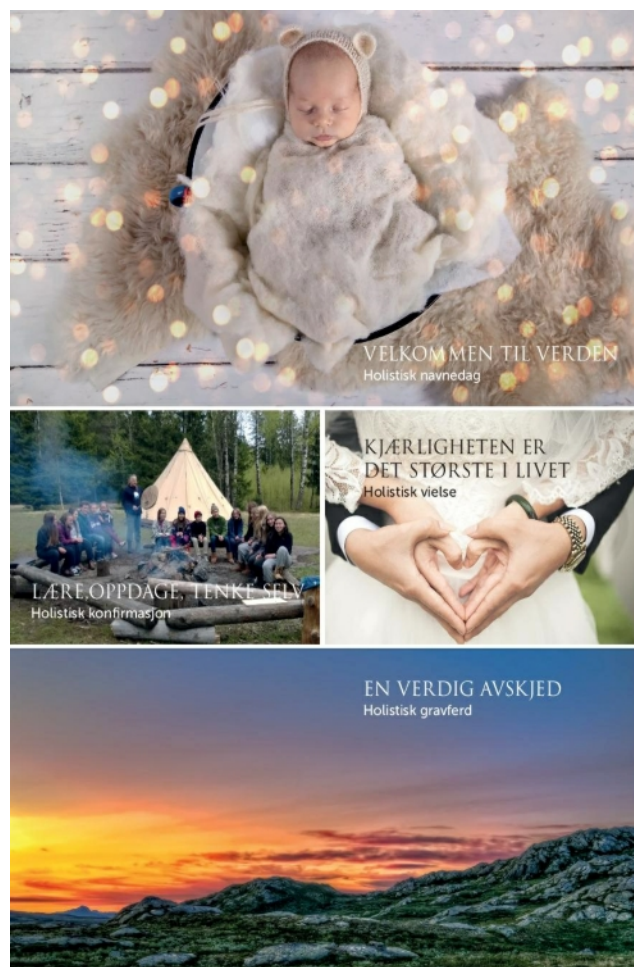
FØDSELS/PERS. NR: _____ SIGNATUR: _____

☐ Jeg melder meg inn i Holistisk Forbund / ☐ Jeg er medlem av annet trossamfunn og jeg vil være støttemedlem

NB! I følge vedtektene forutsetter medlemskap signatur. Medlemskapet opphører ved skriftlig utmelding. *Personer under 15 år må ha samtykke fra foresatte for å bli medlem.*

HOLISTISK FORBUND

Postadresse: Postboks 8925 Youngstorget,
0028 Oslo

Ny og hendig presentasjon av forbundet!

Over to år har det tatt å ferdigstille forbundets nye brosjyrer. Hovedstyret har fått hjelp av designer Anne Vines til den visuelle utformingen, og språklig veiledning av vår medierådgiver, Kirsti Knudsen. Resultatet er blitt fem fargesprakende trykksaker: En firesiders brosjyre i A5-format som gir generell informasjon om forbundet og holisme, og fire tosiders brosjyrer om hver av ritualene i formatet 21x10 cm.